

Författare: Arne Björklund, Härnösand

Slipsen

Arnold mådde inte riktigt bra.

Egentligen borde han må bra. Han hade allt. I varje fall det mesta. Han var ung. Nåja 35. Han var ekonomiskt ganska välbeställd. Han var frisk och stark. Han hade ett hyfsat självständigt jobb som kameralassistent på Kontrollkommissionens regionkontor. Han hade inga genusproblem. Han var ungherre och han fann sig väl tillrätta med detta civilstånd.

Men han blev lätt irriterad. Som nu detta med slipsen. Han hade ett par dussin tjug kravatter inpressade i garderoben. Men han använde bara tre. En sober, en neutral i blått och en färgglad. Samt naturligtvis en svart för död och begravning.

I kväll skulle det nog passa med blått. Om det inte varit för fläcken. Fläcken som han inte sett förut. Men som han borde ha sett när han tog av sig slipsen senast. Han kom väl ihåg det. Det hade varit en god middag på S:t Petri. Med nattamat. I glada vänners lag. När man gärna svingar en bågare för mycket.

Arnold hatade fläckar. När han gick i skolan hade han en fläck på näsan. Han fick naturligtvis heta "Fläcken." Både lärare och elever var fixerade vid Arnolds näsa. Han försökte med vätesuperoxid, lazarol och sandpapper. Och för varje misslyckad behandling sjönk självförtroendet. Han ville operera sig men föräldrarna sa bara: "Äsch det går över med åren." Och skolsköterskan bara skrattade åt honom: "Det är ju pikant. Den fläcken skall du vara rädd om. Det är ju den enda fläck du har!"

Arnold blev superallergisk mot allt vad fläckar heter. Det var därför han inte mådde bra i kväll. En fläck på slipsen var en fläck på honom själv. Det var på något sätt integritetskränkande. Det var alltså slipsen. Visst var det slipsen som gjorde honom på dåligt humör. Han botaniserade bland mer eller mindre avlagda slipsar och valde en på måfå.

Kvällen på Logen inleddes med årsmötesförhandlingar i Föreningen mot orättvisor. Därefter kåseri av stadens konstguru. "Konstig konst" skulle det handla om. Arnold var inte speciellt konstitresserad. Men han var nyfiken på det mesta.

Han lyssnade med stort intresse. Och han iakttog sina bröder runt bordet. Då kom upptäckten. Upptäckten som skulle komma att förändra Arnolds liv. Mitt emot honom satt en äldre man med en stor FLÄCK på slipsen. Arnold försökte undvika att fästa ögonen på Fläcken. Men alla försök att undvika Fläcken var förgäves. Arnold parkerade blicken till vänster. Men en osynlig kraft drog synfältet tillbaka med fokus på Fläcken. Han höjde blicken en decimeter för att se ansiktet ovanför. Men det främmande ansiktet stirrade tillbaka. Blicken var genomträngande. Arnolds första tanke var: "Vad fan glör du på?" Men han förmådde inte föra dessa ord över läpparna. De fyra ögonens tvekamp slutade med att Arnold till sist vek undan. Ordet "ögonblick" fick plötsligt en ny och skrämmande innebörd.

Arnold kände att han tvingats kapitulera. Den intensiva känslan av obehag var besvärande. Han avslutade måltiden i förväg. Han ville helst gå under jorden.

Men han valde att förflytta sig i sidled. När kaffet serverats reste han sig och tog plats vid ett tomt bord i periferin.

Arnold började analysera situationen. Hur kunde en så banal företeelse som en Fläck åstadkomma en så omskakande upplevelse? Han hade ju ett stabilt psyke. Han brukade glida ur konflikter utan prestigeförluster. Han var ju egentligen en ovanligt trygg och problemfri individ.

Om det inte hade varit för detta med Fläckar. Fläckarna hade försvårat, förgiftat, fördärvat hans liv. Det var en böld som fortsatte att verka och värka. Det var som en psykisk tandvård. Han borde ha dragit ut tanden för tjugo år sedan men han visste inte hur det skulle gå till.

Han kom att tänka på Alf Henriksons ord: "*Retar du dig på ting som är små, så är du väl inte större än så.*" Han blev ännu mera dyster.

Nu satt han där som en förlorare. Förföljd och förlamad av ett bittert öde. Och ingen i hans omgivning visste eller förstod något.

Eller? Mannen med "ögonblicken." Kunde han se något? Syntes det utanpå att han var annorlunda? Eller hade han en Fläck på hjärnan?

Arnold beställde en konjak. En fin konjak. Han kände sig utanför. Utanför gemenskapen. Konjaken hjälpte honom inte. Han upplevde livet ännu svårare. Han försökte se sig själv utifrån. Hans problem var ju löjeväckande. Hans reaktion likaså. Han började förstå något av postmodernismens budskap. Det är inte förnuftet som styr människan. Det är upplevelsen det handlar om. Där ligger förklaringen till att världen omkring oss ser ut som den gör. Arnold grubblade vidare. Människan är irrationell. Därför är det så mycket som går snett.

Konjaken hjälpte Arnold att tänka. Konst-Pelle var i högform. Han tog alla tveksamma och motsträviga i handen och lotsade dem varligt in i en ny och annorlunda värld. Alla lyssnade intensivt. Arnold tänkte. Detta måste ha hänt förut. Här på S:t PetriOrdens restaurang. Många gånger. Under ett och ett halvt sekel måste många framstående talare ha trollbundet sin publik på samma sätt. Talare med ordet i sin makt. Tänk om dessa väggar kunde tala.

Arnold lyssnade. Alla lyssnade. Plötsligt tyckte sig Arnold förnimma andra röster långt i fjärran. Nej, inte i fjärran. Rösterna fanns på nära håll. I rummet.

Så plötsligt. Arnold såg det tydligt. Tapeterna dallrade. Kunde det vara korsdrag? Tapeterna var ju gamla och tapetklistret kanske började släppa. Nej, då skulle de fladdra. Men de dallrade. Arnold försjönk i djupa tankar. Vad var det som hände? Vad var det han såg och hörde?

Arnold märkte inte att föredraget avslutats. Inte förrän de välförtjänta applåderorna kom vaknade han till. Hade han sovit? Eller?

Arnold var en jordnära och realistisk man med båda fötterna på jorden. Men han var inte främmande för livets mysterier.

Jovisst. En svag dallring i tapeterna. Det var ingen tvekan. Och rösterna. Han tyckte sig känna igen några av dem. Antingen var det så att ljudvågorna fatt tapetklistret att lossna. Eller också var det tvärtom. Tapetklistret lät ljudvågorna studsa tillbaka.

Arnold darrade på manschetten när han lyfte konjaksglaset. Väggarna talade. Tydligare och tydligare. Arnold trodde inte på övernaturliga och oförklarliga saker. Men han hade ju hört talas om en del. Från trovärdiga och omdömesgilla människor. Han hade ju hört att döingar kunde gå igen i gamla hus. Men. . .

Visst. Logen var ju en gammal kåk. Och väggarna, måste vid det här laget vara ordentligt tätade av allt som sagts och sjungits i denna lokal. Energin lär ju vara oförstörbar. Den byter bara skepnad. Och hur mycket kan vi människor egentligen uppfatta och förstå av tillvarons mysterier?

Arnold bestämde sig för att lyssna ordentligt.

Väggarna talade. Lättast att uppfatta var de tapetserade väggarna. Från de målade väggarna hördes bara ett svagt mummel. Något omtöcknad men framför allt omtumlad fick han en ide. "*Tänk om dessa väggar kunde tala*". Så skulle den heta. Boken om Logen. S:t PetriOrden i Härnösand. Den skulle inte handla om byggnaden. Utan om vad som hänt, sagts och gjorts i huset. Och återge det bästa av allt som sagts innanför dessa väggar. Enbart det bästa av de bästa.

"*Tänk om dessa väggar kunde tala.*" Arnold gick denna kväll inte till sängs som han brukade vid 11-tiden. Han förblev sittande i en fåtölj fram till halv fyra, Då tog han en stor kopp kaffe och gick till sängs. Men han kunde inte sova. Trots att han brukade sova gott på kaffe. Han satte sig åter i fåtöljen. Skrev ner att antal stödord på ett block. Det blev morgon och han fortsatte att skriva. Två dagar och två nätter skrev han oavbrutet. Därefter sov han ett dygn.

Arnold begrundade vad han skrivit. Han hade skrivit S:t Petriorden. Orden som fanns bakom tapeterna. Ord som förtjänade att bevaras. Det skulle bli en kulturell kavalkad. Kända ord från kända män. Okända ord från okända män. På sistone även ord från kvinnor. Det skulle bli en brygga från gången tid till nutid. Levande röster från det förflutna.

Orden skulle också ges ut på CD. Och i S:t PetriOrdens lokaler skulle finnas ett särskilt rum där man i lugn och ro kunde lyssna på orden från forna besökare. Det skulle bli kulturhistoria i ny form. S:t Petriorden skulle snabbt bli ett begrepp i hela landet. För besökare i Härnösand blev det ett måste att avlyssna orden på ort och ställe. Ingen annan ordenslokal eller restaurang i Sverige skulle ha väggar som kunde tala. Härnösand skulle få en unik attraktion.

Påföljande dag gick Arnold tillbaka till Logen. Det var vid femtiden på eftermiddagen. Just då var lokalen tom. Endast enstaka ljud från köket nådde ut i festsalen. Arnold slog sig ner på en stol på ungefär samma ställe som förut. Han läste och begrundade de lapidariska tänkespråken över dörrarna. Han hoppades att kommande generationer - barn och barnbarn till dagens ordensmedlemmar skulle ta dessa visdomsord till sig och föra dem vidare till kommande släktled. På samma sätt skulle orden bakom tapeterna följa S:t Petri in i framtiden.

Men allt var tyst. Inga röster i fjärran. Bara tystnad. Arnold gick förbryllad hemåt. När han passerade trafikljusen tänkte han: Man går inte mot rött ljus. Man väntar tills det är grönt. Han associerade. Det kanske är likadant med orden på S:t Petri. Man kanske skall vänta tills det är grönt. Han tänkte. Han tänkte rakt. Han tänkte krokigt Han fick en ide. Orden kanske inte hörs när det är tyst i lokalen.

Nästa dag återvände Arnold till Logen. Denna kväll var det flera arrangemang på gång med ganska många deltagare. Sorlet var intensivt. Arnold insåg det omöjliga i att avlyssna orden i denna miljö. Men han satte sig på samma plats som förut och försjönk i tankar om livet och döden.

Då plötsligt hörde han i fjärran en röst som han tyckte att han kände igen. Men han kunde inte identifiera den. Han hörde ett namn upprepade gånger men han kände inte igen namnet. Det lät som Emil von Qvanten. Ett namn som han aldrig hört. Men han hörde tydligt röstens ord: *"Ordenssällskapet S: t Petri Orden är härnösandsbornas Utile dulci, Innocence och Amaranth."*

Arnold började förstå sammanhanget Rösterna kröp inte fram ur tapeterna förrän, det fanns levande och sorlande människor i salen. Det måste vara rätt atmosfär. Arnold slappnade av samtidigt som han lyssnade uppmärksamt. Nu kom det andra röster ur en annan tapet. Det var en äldre man med en liten utländsk brytning. Av sammanhanget förstod han att det måste vara Frans Kempe. Han berättade om sin familj: *"Jag är gift med en vulkan. Men hon är trofast och riktig."* Så vänder sig Frans till sonen Carl: *"Skall du med på älgjakten i år?"* "Nej" svarade Carl. *"Det skall fan stå där och vänta på att bli nedskjuten."* Samtalet blev åter svårare att uppfatta. Men Arnold uppfattade ett bon mot av Carl Kempe: *"De norrländska landsvägarna gör bäst skäl för namnet "grusade förhoppningar."*

Nu kom ytterligare en äldre man. Med en mjuk och vacker stämma. Arnold förstod att det måste vara en publicist (kanske en kåsör). Visst. Det var Hadar Hessel (Gustafson med Muntascherna): *"Ångermanland! Säg ordet långsamt och hör vilken vacker melodi det har - Ånger-man-land - Och då flickan i det landskapet heter jänta - jänta i Ångermanland -blir det en vokalvals av mjukt behag. Jäntan i Ångermanland är en mystisk fe, inte precis en vittra som viker undan för en kyss, men en liljekonvalj vid ungbjörkens rot. Hon är den ljusa sommarnatten, när man hör sitt eget hjärtas slag, hon är augustidunklet då surströmming glänser på bordet och hon är den vemodiga häggen som blommar i juninatten."*

Men nu hörs støj och glam, glada skratt med sång och dans. Ja visst är det Lasse Lars Helleberg - som med sin röda mössa och vackra dräkt stormar in på Logen med alla barn i släptåg, vuxna barn och små barn. Han är tomten live och han fyller hela Logen med äkta glädje och roliga upptåg. Han är den oförliknelige lekledaren.

Arnold nästan hoppar till. En dånande röst tar över nästan alla andra ljud. Det är ingen tvekan om saken. Det är Lars Landgren. Han beställer sin mat: *"Ingen kalasmat för mig. Tre strömmingar, ett litet stycke brö, och den som ej vill leva han får väl dö."*

Apropå strömming. Arnold kunde höra våldsamma skrattsalvor när Harald Söderholm berättade om när det hände sig att Logens matförråd sinade så att till slut endast strömming återstod.. En glad gubbe överröstar sorlet: *"Nu förstår jag varför det varit så ont om strömming hemikring. Hä ä här han ä."*

Då Landgren beställt sin mat ingriper Elias Sehlstedt med en replik kanske riktad mot Landgren som ju med kraft bekämpade alkoholmissbruket:

*Jag minns de gamla krogar utan tal
dem nykterheten än ej skurit kring
Om Wieselgren man hörde ingenting*

Arthur Engberg som ansåg sig vara sakkunnig på detta område befann sig just då i närheten. Han avstod dock från inlägg i diskussionen. Han var denna kväll försjunken i nog så djupa och allvarliga tankar: "*Det är besynnerligt med Jesusgestalten. Oavlätligt sysselsätter den människoanden, eggas dess nyfikenhet fångslar eller stöter bort. Den förbryllar ömsom, bergtager ömsom. Det är svårt att som tänkande varelse komma den förbi. Man liksom avfordras sin åsikt. Man göres redovisningsskyldig. Något tar en i kragen och kräver besked. Detta föranledde ett litet genmäle från Torsten Bohlin: För egen del - jag måste här vara en smula personlig - har jag nått samma övertygelse som tusen och åter tusen intellektuellt redliga och allvarliga nutidsmänniskor, nämligen att då gudsbehovet, gudsaningen, de på olika sätt undfådda religiösa intrycken, möter Kristusgestalten så blir denna så att säga transparent.*"

Statsagronomen Lagerwall inskrider: "Arv och miljö mina herrar. Arv och miljö. Därutöver gives intet."

Arnold kände sig ordentligt omskakad. Tanken svindlade. Han måste ha någon att tala med. Men vem skulle ta honom på allvar? Vem skulle tro att tapeter kunde tala? Han kom att tänka på Sonja.. Sonja var en av hans skolkamrater. En gång när de var ensamma i klassrummet hade hon kysst honom på näsan. På fläcken. Det var nog tre år sedan de träffades. Han ringde Sonja och inbjöd henne på middag på Vagg i vägg.

Arnold var på gott humör. Han kände att något stort och betydelsefullt var på väg. Och han var centralpersonen. Han utgjorde förbindelselänken mellan generationerna. Han skulle gå till historien som mannen som kunde få väggarna att tala.

Arnold kände sig stolt, glad och lycklig. Han var privilegierad. Han ville omfamna framtiden. Han skulle skaffa en stor bok med blanka sidor. Där skulle han notera det bästa av S:t Petriorden. Och han skulle skriva för hand. Hans handstil skulle bli lika känd som Strindbergs. Han kom att tänka på Ockulta dagboken. Till form, innehåll och namn skulle hans bok påminna om Ockulta dagboken. Bokens titel skulle naturligtvis vara "S:t PetriOrdens Ockulta ordbok." Den skulle innehålla orden som skulle följa S:t PetriOrden in i framtiden.

Han skulle inleda boken med en dikt av Erik Sjödin som han nyss hört bakom en tapet:

*"Här vill jag stå
känna kraften
stiga ur jorden
in i orden."*

Arnold njöt verkligen av den exklusiva middagen tillsammans med Sonja. Ett mästerverk komponerat av Vagg i vägg.

När han skålade med Sonja citerade han Strindberg: "*Jag är en djefla man.*"

Livet log, Sonja log. Arnold log. Men plötsligt stelnade Sonjas blick. Hon såg sig försiktigt omkring och lutade sig förfärad fram mot Arnold. Och med skrämnd röst viskade hon:

"Du har en fläck på slipsen. "